

Afgørelser – Reg. nr.: 01180.00

Fredningen vedrører: Gl. Lejre Kongsgård

Domme

Taksationskommissionen

Naturklagenævnet

Overfredningsnævnet

Fredningsnævnet

17-10-1948

Kendelser

Deklarationer

FREDNINGSNÆVNET >

Matr.nr. 4a Lejre.

" " 13a "
" " 15 "Freml. i Roskilde Fred-
ningsnævn d. 31/5-50
Aug. Sonne.

Anmeldt af

Fredningsnævnet
for
Roskilde Amtsrådskreds
Køge .FREDNINGSDEKLARATION.

Undertegnede Hofjægermester, Lensgreve Josef Holstein-Ledreborg bestemmer herved med bindende Virkning for mig og senere Ejere, at nedennævnte Objekter paa min Ejendom Ledreborg skal være fredede, saaledes som nærmere angivet:

- 1) Efter at den gamle "Kongsgaard" i Lejre, beliggende paa Matr. nr. ^{sin 4 de} 4 nu er fredet i Klasse B, skal de paa samme Matr. Nr. i Tilslutning til Bygningen værende Træer samt Haveanlægget og Gaardspladsen stedse bevares. Træerne maa derfor ikke fældes, topskæres, eller udsættes for en Behandling, der kan føre til deres Ødelæggelse. Blandt Havens Træbestand kan særlig nævnes Bøgetræet i Haven øst for Gaarden, endvidere to Kastanier paa Gaardspladsen. - Saafremt det bliver nødvendigt at fælde Træerne paa Grund af Sygdom eller Ælde, skal Nyplantning finde Sted, og Havens Karakter som saadan skal stedse bevares. Ved eventuel Fældning af denne Grund skal dog Erklæring forinden indhentes fra den tilsynsførende Skovrider.

Stenen, den saakaldte Kongestol - nu beliggende i Haven, tidligere i søndre Udlønges Gulv -, og Stengårdene fredes saaledes, at Stenene ingensinde maa flyttes, helt eller delvis hugges Stykker eller paa anden Maade beskadiges.

- 2) Klintebakken, den gamle Vej fra Bygaden i Lejre ned til Aaen, tillige omfattende de tilgrænsende Stengårde samt Blegepladsen, skal henligge i sin nuværende Tilstand. Dette Omraade maa derfor ikke dyrkes, beplantes og bebygges, ligesom der ikke maa opstilles Master eller skæmmende Indretninger af nogen Art.
- 3) Stenen "Dronningestolen", beliggende paa Matr. Nr. 15 fredes saaledes, at den ingensinde maa helt eller delvis hugges i Stykker eller paa nogen Maade beskadiges. Adgangen til Stenen sker ad Indkørselsvejen til Husmandsstedet og over dettes Gaardsplads. Da Stenen er beliggende i Skellet mellem Matr. Nr. 15 og

Matr. Nr. 13a, vil Fredningen tillige være at tinglyse paa sidst -
nævnte Ejendom.

Samtlige ovennævnte Fredningsobjekter er nærmere
markeret paa det nærværende Deklaration vedhæftede, forstørrede
Udsnit af Maalebordsbladet - Maalestok 1 : 4000.

Denne Deklaration vil være at tinglyse paa de respektive
Ejendomme.

Paataleret tilkommer Ejeren, Naturfredningsnævnet for
Roskilde Amtsrådskreds og Danmarks Naturfredningsforening - hver
for sig eller i Forening.

Ledreborg, den 17. Oktober 1948.

J. Holstein Ledreborg.

Til Vitterlighed:

Navn A. Strange Nielsen,

Navn: Chr. Christensen.

Stilling. Førstelærer.

Stilling: Godsforvalter.

Adresse: Starreklinte.

Adresse. Ledreborg pr. Lejre.

Ovenstaaende deklaration er af fredningsnævnet godkendt
i møde den 31. maj 1949.

Deklarationen bedes lyst paa matr. nr. 4a, 13a og 15
af Lejre by og sogn.

Fredningsnævnet for Roskilde Amtsrådskreds,
Køge, den 3. Juni 1949.

Aug. Sonne.

Indført i Dagbogen for Retskreds Nr. 4, Roskilde
Købstad m.v. den 13. Jun, 1949.

Lyst. Tingbog: BÅ. Allerslev II. Akt. Skab A Nr. 193.
Kornerup.

Anm. Ejendommene er pant- og servitutbehæftede.

S. Arffmann

/ Vestergaard.

L.S.

§ 14, II : 2 Kr.

AFSKRIFTENS RIGTIGHED BEKRÆFTES.

Fredningsnævnet
for
Roskilde Amtsrådskreds
Køge

den 16. juli 1950.

A. M. Nielsen
cu

efw

REG. NR. 1180.

GL. LEJRE

N. f. gælden

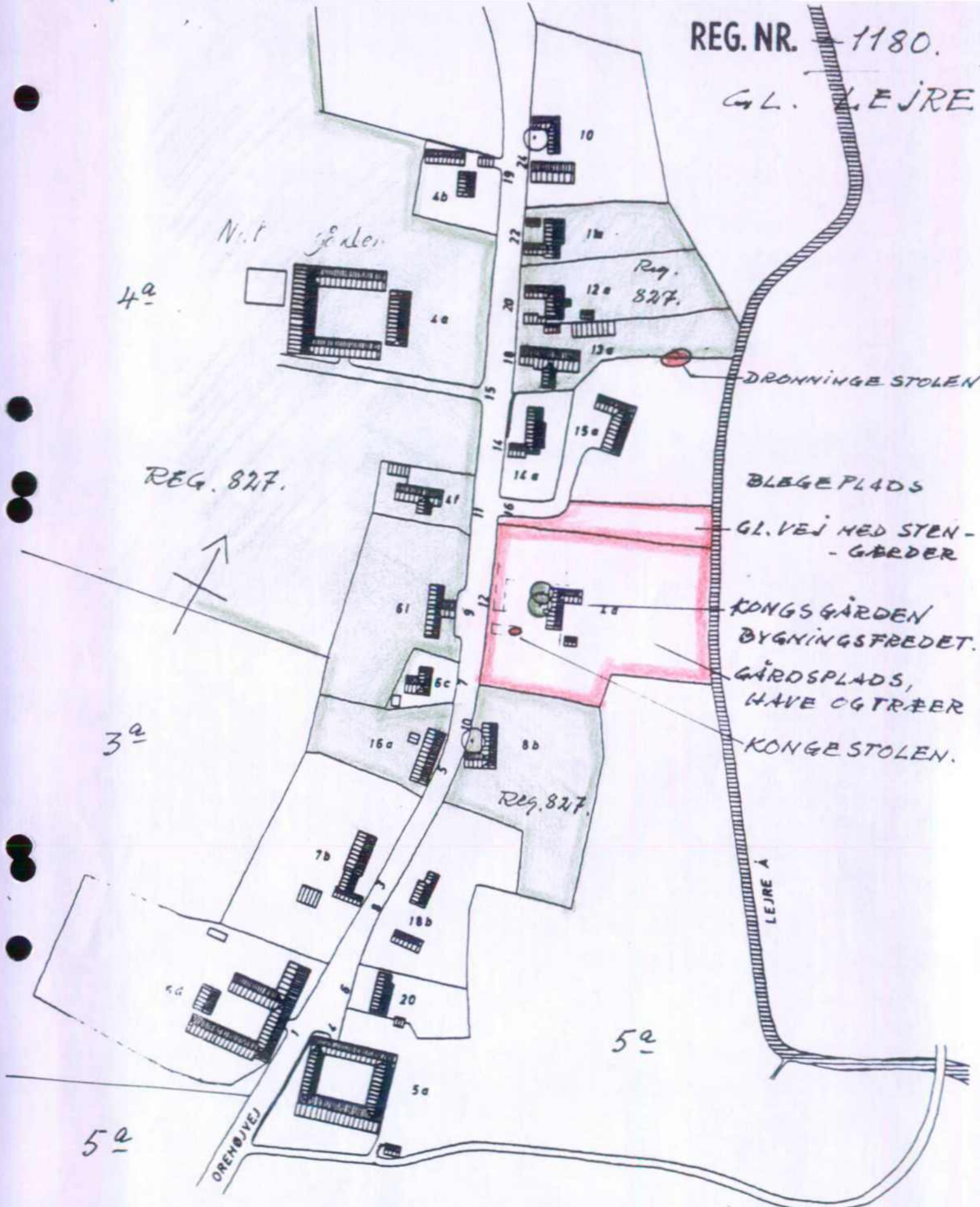
4^a

REG. 827.

3^a

5^a

5^a

DRONNINGESTOLEN

BLEGEPLADS

GL. VEJ MED STEN-
GÅRDER

KONGSGÅRDEN
BYGNINGSFREDET.

GÅRDSPLADS,
HAVE OG TRÆER

KONGESTOLEN.

1. FREDET UNDER REG. NR. 827.

2. FREDET UNDER REG. NR. 1180.

U A U T O R I S E R E T

Dit særlige Regningsværk
Roskilde amt - Lejre Kongsjæder
Mart. 4de Lejre

REG. NR. 1180

HISTORISK REDEGØRELSE

i Anledning af eventuel Fredning af "Kongsjæden" og Omgivelser.

- o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o -

"KONGSJAEDEN".

De navnkundige Søjldungesagn omtaler en Lejreborg, der ligger op i Luer, men hidtil har ingen haft Held til at stedfæste den. Traditionen har udpeget den Plads, hvorpaa den gamle Kongsjæds Stuelænge nu staar. Selve Gaardens Navn er meget gammelt, men stammer maaske snarest fra det gamle og lille Lejregaaards Len, der ejedes af Kongen og senere gik op i Roskildegaardens Len. Da Grev J. L. Holstein i 1740 købte Lejregaaard og snart derefter oprettede Grevskabet Ledreborg, fulgte hele Lejre By og derunder Kongsjæden med, og her hører den stadig til.

Af den gamle Gaard er nu kun Stuelængen tilbage, og dens Alder nærmer sig sikkert de 200 Aar. Det særprægede Bislag, der er en senere Tilføjelse, bærer Indskriften: "Dette har Peder Jensen og Lisbeth Olsdatter kostet 1788". Dette Aar er netop Aaret for Stavnsbrandets Løsning, og det er sikkert Gaardfolkernes Glæde over Bondens Frigørelse, der har givet sig dette synlige Udslag. Fra samme Aar stammede Længen mod Vejen med Gadeporten, mens den sydlige og nordlige Længe, der rummede henholdsvis Lade og Kostald, opførtes i 1870'erne. Stuehuset udvidedes i 1820'erne med en Øverstestue, og samtidig anlagdes ned ad Skrenten - Alintebakken - mod Aaen en meget smuk Have, der adskilte sig en Del fra Datidens Bondehaver. Dette Anlæg bestaar i Hovedsagen endnu, og de gamle Gran-, Aske- og Lindetræer danner sammen med de to bredkronede Kastanier i den mosgroede, toppede Stenbro ved Gaardspladsens gamle Brønd en værdig Ramme om den gamle Kongsjæd. Stuehusets Indre har faaet Lov til at beholde sin gamle Skikkelse, og med sit gamle Indbo giver det et fortrinligt Billede af den gammel Lejreskøts Bondeskultur i fem Generationer gennem 200 Aar.

Langs den nordlige Side af Kongsjædens Grund findes endnu bevaret en Del af Bygaden i det gamle Lejre. Det er Vejen ned ad Alintebakken mod Aaen, ad hvilken Kreaturerne blev drevet til Vanding. Denne Vej vises tydeligt paa Ole Worms kendte Lejrebillede fra

1643, men den er sikkert langt ældre. Ned mod Aaen, hvor Vandets Rislen nu er standset, bliver Vejen betydeligt bredere, saa mange Dyr kunde komme til at drikke samtidigt; her var ogsaa Byens gamle Blegplads, hvor Koneerne endnu i Lands Minde brente deres Linned ud til Bleg. Langs Vejen findes ogsaa bevarede Dele af de gamle Stengerder, som tidligere overalt hegnede Haverne. Klintebakken var tillige Stedet, hvor Oldermændene samlede Bymændene til Bystævne, hvor der holdtes Sprøjteøvelse, og hvor Ungdommen i Vintertiden lod Skæderne suse ned mod Aaen.

Nu frembyder denne Bygade et trist skue. Enkelte af Byens Beboere har forgrebet sig paa denne gamle kulturvej ved at tilføre og henkaste alens Affald her. Det er nødvendigt at gøre en Ende paa disse Menneskers usømmelige Opførelse, hvis ikke en væsentlig Del af den uherørte Skønhed og Landsbyidyl, der altid har karakteriseret det gamle Lejre, skal gaa tabt.

KONGESTOLEN.

Kongestolen er navnet paa en Granitsten, der ligger i Kongsgaardens Have. Da den gamle Gaards Udlænger endnu stod, laa Stenen i Ladens Gulv, og naar man tærskede med Flejl her, var det nødvendigt at lægge kornet, saa der ikke tærskedes over Stenen, da Gulvet ikke paa dette Sted gav efter paa den rette Maade. Stenen beholdt sin Plads, da Ledelængen i 1912 blev nedrevet, og den nye Gaard byggedes paa modsat Side af Vejen.

DRONNINGESTOLEN.

Denne Sten er beliggende paa Matr. Nr. 15²⁴⁹ af Lejre By og skal iflg. Folketroen have faaet dette Navn, fordi Dronningen brugte den som Skammel, naar hun steg til Røst. Stoleryggen vender mod Nord og Sædet mod Syd, og "Ryggen" ser ud til at være fremkommet ved at en Del af Stenen i Tidens Løb er gaaet tabt. Ogsaa et andet Sagn knytter sig til denne Sten: Naar Kongen talte til Folket fra Stenen, støttede han sig til sin Stok. Paa det Sted, hvor Stokken hvilede paa Stenen, blev der et Hul, som skal kunne ses endnu.

HESTEBJERGET.

Syd for Lejre By paa Matr. Nr. 5-a er en Grusbanke, en Aas, der maaske er aflegret i Istiden, og ikke, som fremhævet i fantastiske Beskrivelser af det gamle Lejre, opstaaet af mennesker. Hestebjerget kaldtes tidligere Danshøj, fordi der paa Toppen af Banken laa en Kampenhøj, hvori Kong Dan sagdes at være begravet. Lejreskribenten Pastor Wilse forklarede i 1792, at baade Kongestolen og Dronningestolen oprindelig skal have staaet paa denne Høj. Selve Navnet Hestebjerget er gammelt og benyttes allerede paa Worms Kort fra 1643, og Pastor Trojel (Ousted-Allerslev) giver den Forklaring, at "her plejer Basterne i Uvejr at syge Lj og bestaae paa en af Siderne". Hestebjergets konvulsive Fremtoning i Landskabet var tidligere langt mere storartet end nu. Kelt fra Slutningen af 1700-Tallet benyttedes den sydlige Del som Grus- og Sandgrav for Ledreborg Grevskab og dets Beboere, men der gik først for alvor Svind i den prægtige Banke, da en Menge Grus hentedes til Anlægget af Københavnbanen, og det er maaske netop ved denne Lejlighed, at de sidste rester af Kong Dans Høj forsvandt. Ogsaa mange andre af Egnens gamle Minder udlededes eller beskadigedes alvorligt ved Udførelsen af dette Baneanlæg.

Ogsaa Folketroen har beskæftiget sig med Hestebjerget. En Kone sad en Nat henimod Mitten af forrige Aarhundrede i Smed Bruuns Stue i Blåsenborg og vaagede over dennes syge Dreng. Pludselig saa hun Hestebjerget hæve sig op paa fire gloende Pæle, saa man kunde se ind under det, hvor en Menge smaa Nisser lystigt dansede rundt.

DISPENSATIONER>

Afgørelser – Reg. nr.: 01180.00

Dispensationer i perioden: 01-11-1990

FREDNINGSNÆVNET FOR
ROSKILDE AMTDato 1. november 1990Jour. nr. FS 105/90Adresse:
Dommerkontoret i Køge
Niels Juelsgade 6
4600 Køge . Tlf.: (03) 85 10 68Modtaget i
Skov- og Naturstyrelsen
2 NOV. 1990

Roskilde amt, åben land afd.
Lejre kommune, teknisk forvaltning
Danmarks Naturfredningsforening
Den selvejende institution Gl. Kongsgaard
i Lejre.

KOPI

Ejendom: Matr. nr. 4 d Lejre by, Allerslev sogn
beliggende Orehøjvej 12, Lejre.
Roskilde amtskommune, åben land afd.'s j.nr.: 8-70-54-1-90.

Ved skrivelse af 11. oktober 1990 har Roskilde amt fremsendt den i forbindelse med bevilling af tilskud til genopretning af haven omkring Gl. Kongsgaard i Lejre udarbejdede projektbeskrivelse til orientering for fredningsnævnet.

Ejendommen er beliggende på matr. nr. 4 d Lejre by, der er omfattet af deklaration tinglyst 13. juni 1949 med bl.a. fredningsnævnet som påtaleberettiget.

I den anledning skal nævnet herved meddele, at man ingen bemærkninger har til projektet.

Med venlig hilsen

Knud Olsen

Miljøministeriet
Skov- og Naturstyrelsen

J.nr. SN 1211/3-0016
Akt. nr.

3

1/VS:ko

FREDNINGSNÆVNET FOR ØSTSJÆLLAND

Ved Ringen 1, 4000 Roskilde

Tlf.: 24 97 21 45, e-mail: oestsjaelland@fredningsnaevn.dk

Lejre Kommune
(landzone@lejre.dk)

FN-ØSJ-20-2019

Den 3. juni 2019

Ejendom: Matr.nr. 4d, Lejre By, Allerslev
Beliggende: Orehøjvej 12, 4320 Lejre
Lejre Kommunes j.nr.: 19/3206
Miljøstyrelsens j.nr.: MST-511-01102

I e-mail 25. april 2019 har Lejre Kommune fremsendt en ansøgning fra Den selvejende institution Hestebjerggård (DSIH), hvori der søges om til-ladelse til at fælde to kastanjetræer på ovenstående ejendom.

Det fremgår af ansøgningen, at træerne står helt op ad facaden på den fredede "Gammel Kongsgård". Træerne er på grund af deres størrelse og placering til fare for den fredede bygning, fordi træernes rodnet og stam-mer løfter og skubber til bygningens fundament og til selve bindingsvær-ke, således at bygningen revner. Der er afskalning af puds og murværk indvendigt i bygningen på grund af de skader, som træerne forvolder på bygningens facade og gavl. Ansøger frygter, at dele af bygningen styrter sammen, hvis træerne ikke bliver fjernet.

Ejendommen er omfattet af en tinglyst fredningsdeklaration af 17. okto-ber 1948. Det fremgår heraf, at da den gamle Kongsgaard er fredet i klasse B, skal de på matriklen i tilslutningen til bygningen værende træer, haveanlæg og gårdsplads stedse bevares. Træerne må derfor ikke fældes, topskæres eller udsættes for behandling, der kan føre til deres ødelæggelse.

Det fremgår yderligere af fredningsdeklarationen, at hvis det bliver nød-vendigt at fælde træerne på grund af sygdom eller ælde, skal nyplantning finde sted, og havens karakter som sådan skal bevares. Ved eventuel fældning grundet sygdom eller ælde, skal der forinden indhentes en er-klæring fra den tilsynsførende skovrider.

Det fremgår af sagens oplysninger, at repræsentanter fra kommunen har besigtiget træerne sammen med en skovrider fra Naturstyrelsen Midt-sjælland.

Lejre Kommune har i e-mail af 25. april 2019 anbefalet, at ansøgningen imødekommes, idet træerne er til skade for den fredede bygning. Kommunen anbefaler, at der stilles vilkår om, at nyplantning skal finde sted.

I e-mail af 13. maj 2019 har Miljøstyrelsen oplyst, at det ansøgte ikke berører noget Natura 2000-område, og at det ansøgte efter styrelsens vurdering ikke vil medføre beskadigelse/ødelæggelse af plantearter eller yngle- eller rasteområder for de dyrearter, der fremgår af habitatdirektivets bilag IV.

Afgørelse

I afgørelsen har deltaget fredningsnævnets formand, dommer Linda Lauritsen, samt nævnsmedlemmerne Niels Boye og Ole Møller.

Fredningsnævnets afgørelse er enstemmig.

Da træerne er til skade for den fredede bygning, og da genplantning kan finde sted, er det fredningsnævnets opfattelse, at det ansøgte ikke er i strid med fredningens formål. Fredningsnævnet giver derfor dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, til, at de to træer fældes. Det er et vilkår for dispensationen, at der efter samråd med Lejre Kommune sker genplantning af to træer i en større afstand fra bygningen, og således at havens karakter som sådan bevares.

Fredningsnævnet vurderer, at betingelserne i naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2 og 3, er opfyldt.

Denne tilladelse vedrører kun forholdet til fredningsbestemmelsen. Andre nødvendige tilladelser skal søges hos de relevante myndigheder.

En tilladelse bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 3 år efter, at den er meddelt, jf. naturbeskyttelseslovens § 66, stk. 2.

Klagevejledning

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevarerklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal være skriftlig og skal afgives via Klageportalen, der findes på [Borger.dk](http://borger.dk) eller [Virk.dk](http://virk.dk). Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,

- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr. Gebyret er for private personer på 900 kr., og for virksomheder og organisationer 1.800 kr. Gebyret reguleres årligt hvert den 1. januar.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Klageportalen. Klagen behandles først, når gebyret er betalt.

Gebyret tilbagebetales, hvis

- 1) klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves,
- 2) klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller
- 3) klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence.

Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af frist for efterkommelse af afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i klagenævnet, tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis

- 1) der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller
- 2) klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen.

Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis nævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i parts-høring.

En tilladelse må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 7, ikke udnyttes før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at en tilladelse bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er givet.

Med venlig hilsen

Linda Lauritsen

Kopi til:

- Lejre Kommune (landzone@lejre.dk)
- Miljøstyrelsen, Haraldsgade 53, 2100 København Ø (mst@mst.dk)
- Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø (dn@dn.dk)
- Danmarks Naturfredningsforening lokalafdeling: Lejre (lejre@dn.dk)
- Friluftsrådet, (fr@friluftstraadet.dk)
- Friluftsrådet, Kreds Roskilde (Greve, Lejre, Roskilde, Solrød)
- (oestsjaelland@friluftstraadet.dk)
- Dansk Ornitologisk Forening, Vesterbrogade 140, 1620 København V (natur@dof.dk)
- Dansk Ornitologisk Forening, lokalafdeling Lejre: (lejre@dof.dk)
- Nævnsmedlem Niels Boye
- Nævnsmedlem Ole Møller.